

اسرائیل و غزه، از سیاست محاصره تا جداسازی

رویکرد اسرائیل نسبت به غزه هیچ‌گاه ثابت و بدون تغییر نبوده و همواره براساس اولویت‌های تل‌آویو و اهداف استراتژیک کوتاه یا بلندمدتش تغییر کرده است.

رویکرد اسرائیل نسبت به غزه هیچ‌گاه ثابت و بدون تغییر نبوده و همواره براساس اولویت‌های تل‌آویو و اهداف استراتژیک کوتاه یا بلندمدتش تغییر کرده است.

از همان اوایل سال 1991، اسرائیل سیاست کنترلی را در مقابل فلسطینیان به‌اجرا گذاشت که براساس آن، هرگونه حرکت و رفت‌وآمد آنها به کرانه باختری و غزه باید با اجازه دولت تل‌آویو صورت می‌گرفت. درباره غزه بعدها و در اواسط دهه 1990 این سیاست از طریق ایجاد حصار در غزه دنبال می‌شد.

در جریان انتفاضه دوم، غزه هدف حملات نظامی سنگین اسرائیل قرار گرفت که البته هیچ‌کدام از این حملات به اندازه حمله دسامبر سال 2008 مرگبار نبود. برنامه موسوم به «خروج از غزه» که در سال 2005 اجرا شد، به عقب‌نشینی شهرک‌نشینان یهودی از غزه و استقرار دوباره نظامیان اسرائیلی در این منطقه منجر شد که این هم تغییری دیگر در سیاست اسرائیل در قبال این منطقه فلسطینی بود. این سیاست جدید در واکنش به انتخابات شوراهای شهری غزه در ژانویه سال 2006 به اجرا گذاشته شد.

بعد از موفقیت انتخاباتی حماس و همچنین درگیری این جنبش با فتح بر سر کنترل غزه در سال 2007، اسرائیل غزه را تحت محاصره سنگین قرار داد و ورود هرگونه کالا را به این منطقه ممنوع و خروج فلسطینیان از غزه را نیز بسیار محدود کرد. در نتیجه این محاصره و بعد از حملات سال 2008 و 2009، جهان به‌شدت علیه این مسئله موضع گرفت و خواستار پایان محاصره غزه شد. در این میان جهان بیشتر به فکر وارد کردن محموله‌های کمک به غزه بود و از این موضوع غافل شد که هیچ محموله‌ای از غزه خارج نمی‌شود؛ این یعنی توقف اقتصاد غزه.

اکنون مدتهاست که هیچ کالای ساخت غزه از این منطقه بیرون نیامده و آنهایی هم که به‌طور محدود در گذشته بیرون آمده بود و به‌اصطلاح صادرات غزه لقب داشتند، با ممنوعیت فروش در کرانه باختری و سرزمین‌های اشغالی روبه‌رو شده‌اند. این در حالی است که در گذشته، یعنی قبل از سال 2007، غزه صادرات خوبی به بیرون داشت. این اعمال محدودیت اسرائیل بر صادرات غزه، بخش مهمی از سیاست جداسازی این رژیم است.

ژنرال ایتان دانگوت که مسئول هماهنگی فعالیت‌های دولت اسرائیل در غزه و کرانه باختری است، هدف از این سیاست را جداکردن غزه از کرانه باختری و اعمال فشار بر حماس اعلام کرده‌است. در واقع این سیاست، ارتباط مردم دو بخش از فلسطین یعنی کرانه باختری و غزه را کاملاً قطع کرده‌است. این دو، دو بخش از خاک یک منطقه جغرافیایی یعنی فلسطین هستند. این سیاست جداسازی به سال‌های اخیر و بعد از قدرت گرفتن حماس محدود نمی‌شود و اسرائیل قبل از قدرت گرفتن حماس در غزه، این سیاست را آغاز کرده و برایش برنامه‌ریزی کرده بود.

سیاست جداسازی بر دو مورد اصلی محدودیت‌سازی استوار است؛ ممنوعیت بازاریابی کالاهای ساخت غزه در سرزمین‌های اشغالی و کرانه باختری و محدودیت رفت‌وآمد میان غزه و کرانه باختری. حتی دانشجویان نمی‌توانند از غزه برای تحصیل به کرانه باختری بروند. این سیاست جداسازی اهداف خاصی را دنبال می‌کند؛ اول اینکه از ایجاد کشور واقعاً مستقل فلسطین جلوگیری می‌کند. اختلاف میان فتح و حماس در این زمینه بسیار به نفع اسرائیل و در خدمت اهداف این رژیم بوده‌است. اما سیاست جداسازی که اسرائیل برای فلسطین دنبال می‌کند، به قبل از این اختلافات برمی‌گردد.

هدف دوم از سیاست منزوی کردن غزه، جلوگیری از رسیدن حماس به جایگاه و مشروعیت بین‌المللی و تضمین این است که حماس تنها و تنها از درجه اقدامات خشونت‌آمیز آنطور که اسرائیلی‌ها آن را تصویر کرده‌اند دیده شود. هدف سوم از این سیاست، یادآوری یکی از دلایل استراتژیک عقب‌نشینی اسرائیل از غزه در سال 2005 است. این دلیل استراتژیک، پاک کردن یک میلیون و 700 هزار فلسطینی از محاسبه آمار نفوس فلسطین است.

این روزها اسرائیلی‌ها حتی به دنبال راه‌حلی برای برهم زدن موازنه جمعیتی کرانه باختری هستند و خوشحال می‌شوند اگر در این

بین بتوانند معضل جمعیت غزه و محاسبه آن در کل جمعیت فلسطین را با حذف این جمعیت حل کنند. هنوز جهان جمله معروف اسحاق رابین را از یاد نبرده که در سال 1992 گفته بود امیدوار است غزه در دریا غرق شود.

براساس همه این دلایلی که گفته شد، محاصره و فشار بر غزه برای اسرائیلی‌ها کافی نیست. شکی نیست که مردم غزه در شرایط اقتصادی بسیار سختی زندگی می‌کنند و بیکاری در این منطقه در سال 2012 به 32 درصد رسیده است. این رقم در کرانه باختری 20 درصد است. بیش از 70 درصد از جمعیت غزه با کمک‌های انسان‌دوستانه زندگی می‌کنند. مردم غزه به‌خاطر ایجاد محدودیت‌های اسرائیل در دریا، حتی نمی‌توانند از دریا ماهی بگیرند و زندگی‌شان را تأمین کنند.

نزدیک شدن به حریمی از دریا که اسرائیلی‌ها آن را محدود کرده‌اند برای مردم غزه خطر مرگ در پی دارد. تحولات سیاسی مصر تأثیرات مثبتی برای مردم غزه داشته و آنها توانسته‌اند از گذرگاه رفح رفت‌وآمد کنند اما همانطور که سازمان گیشا که از سازمان‌های بشردوستانه غیردولتی در اسرائیل است اعلام کرده، سیاست حصر غزه اگر چه دچار تزلزل شده اما محدودیت خروج کالا از این منطقه شدیدتر شده و اسرائیل به‌نظر نمی‌رسد که بخواهد این سیاست را تغییر دهد. علاوه بر جنبه‌های بشردوستانه، باید بر جنبه‌های سیاسی این اقدام اسرائیل و این اعمال محدودیت و جداسازی غزه از کرانه باختری تأکید شود تا دنیا متوجه اهداف تل‌آویو بشود.